

Markus, Herman Dierenarts, leraar/hoogleraar in de algemene pathologie, pathologische anatomie, inclusief teratologie (1906-1919), bacteriologie: praktische microscopie (1906-1916) en theoretische vleeskeuring (1907-1918) aan 's Rijksveeartsenijschool, later Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht.

(13 augustus 1876 te Arnhem – 26 januari 1919 te Utrecht)

Gehuwd met Wilhelmina Anna Poels in 1912, uit welk huwelijk een zoon werd geboren.

Opleiding

Na de middelbare school (HBS) te Arnhem volgde hij de diergeneeskundige studie aan s'Rijksveeartsenijschool te Utrecht (1893-1897).

In 1902 promoveerde hij in Bern op het proefschrift *Beitrag zur pathologischen Anatomie der Leber und der Niere bei den Haustieren*.

Loopbaan

Hij begon zijn carrière aan 's Rijksveeartsenijschool te Utrecht als assistent bij Hamburger, leraar in de "fysiologie, histologie, pathologische anatomie en pathologische histologie" (1897-1898), gevolgd door een assistentschap bij Thomassen, leraar in de "geneesmiddelenleer en voor de kliniek" (1898-1899).

Daarna was hij achtereenvolgens veearts-keurmeester aan het Amsterdamse abattoir (1899-1901), adjunct-directeur van het Utrechtse abattoir (1901-1904) en adjunct-directeur van de Rijksseruminrichting te Rotterdam (1904-1906).

Met ingang van 1 juni 1906 werd hij benoemd tot negende leraar aan 's Rijksveeartsenijschool te Utrecht om onderwijs te geven in de algemene ziektekunde, ziektekundige ontleedkunde en bacteriologie (1906-1919). In 1907, na het overlijden van de Bruin, werd hieraan de theoretische vleeskeuring toegevoegd.

Hij was een dynamisch leider van 's Rijksveeartsenijschool. Bovendien vervulde hij, ondermeer als voorzitter (1908 –1913) van de Maatschappij ter bevordering der Diergeneeskunde, een voortrekkersrol in diergeneeskundig Nederland.

Met zijn dood op 42-jarige leeftijd, ten gevolge van de Spaanse griep, verloor het toen kleine docenten-korps van de Veeartsenijkundige Hoogeschool een van zijn beste vertegenwoordigers.

Verdiensten

Markus kan beschouwd worden als de "vader" van de veterinaire-pathologische discipline in Nederland, niet alleen vanwege het door hem vervulde eerste eigenlijkeleraar/hoogleraarschap in de veterinaire pathologie, maar ook op grond van zijn academische attitude. Hij was een sterke, non-conformistische, intellectuele, deskundige, ijverige en humane persoonlijkheid met een brede maatschappelijke en culturele belangstelling. Naast zijn drukke beroepsmatige werkzaamheden probeerde hij ook invulling te geven aan zijn grote belangstelling voor schilderkunst, muziek, literatuur en sociale vraagstukken.

Zijn grootste vaktechnische verdienste betreft de profilering van het pathologisch onderwijs binnen het diergeneeskundig curriculum. Hij was een uitnemend docent met grote welsprekendheid, die als onderwijsdoel het ziektekundig inzicht vooropstelde. Hiertoe combineerde hij tijdens zijn colleges zoveel mogelijk de vakken algemene en bijzondere pathologie.

Daarbij diende het praktisch onderwijs in sectiezaal en laboratorium slechts ter nadere kennismaking met ziekten. Zijn grote waardering van het onderwijs komt ook tot uiting in de

inrichting van het in 1908 in gebruik genomen nieuwe Pathologisch Instituut, waarvan hij de bouwheer was. Ter voorbereiding hiervan bezocht hij in 1906 met de rijksbouwmeester C.H. Peters een groot aantal diergeneeskundige en medische Pathologische Instituten in Nederland (Groningen, Leiden, Utrecht), België (Brussel), Frankrijk (Alfort, Lyon, Parijs, Toulouse) en Duitsland (Berlijn, Dresden, Giessen, Hannover, Leipzig, München, Stuttgart).

De studenten honoreerden in 1918 zijn onvermoeibare inzet voor het onderwijs en zijn grote belangstelling voor de studentenwereld met een Erevoorzitterschap van "Absyrtus".

Daarnaast was hij een consciëntieus onderzoeker, die de resultaten van casuïstisch en experimenteel onderzoek vooral dienstbaar maakte aan het onderwijs en in mindere mate aan wetenschappelijke publicaties. Zijn belangrijkste wetenschappelijke bijdrage betreft de morfologische beschrijving van een specifieke darmontsteking bij het rund, die later door zijn tijdgenoot Johnie etiologisch werd onderkend als paratuberculosis.

Van 1909-1913 was hij redacteur van het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde. In 1918 initieerde hij een eigen Instituutsorgaan Mededelingen uit het Pathologisch Instituut der Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, waarvan in hetzelfde jaar onder zijn redactie de tweede en tevens laatste aflevering verscheen.

Publikaties

Zie overzichten in:

W.H. Keesom, W.H. De publicaties van het wetenschappelijk personeel der Rijksveeartsenijschool en der Veeartsenijkundige Hoogeschool. In: Een Eeuw Veeartsenijkundig Onderwijs. Utrecht: Senaat der Veeartsenijkundige Hoogeschool, 1921. p. 154-155;

I. van der Gaag and J.M.V.M. Mouwen. History and Bibliography of the Institute of Veterinary Pathology. Elinkwijk, Utrecht, 1984. p. 57-60;

L.Z. Saunders. Herman Markus (1876-1919). In: A biographical history of veterinary pathology. Allen Press, Lawrence, Kansas, 1996. p. 296-299.

Biografie

Dr. H. Markus. Veterinaire Studenten Almanak. Utrecht, 1910. p. IX-XII;

H. Schornagel. Necrologie. Dr. Herman Markus. Tijdschrift voor Diergeneeskunde, 46, 89-93, 1919;

In Memoriam. Herman Markus. Veterinaire Studenten Almanak, Utrecht, 1920. p. 7-10;

J.M.V.M. Mouwen. Het Pathologisch Instituut. In: Offringa C., e.a.. Van Gildestein naar Uithof, 150 jaar diergeneeskundig onderwijs in Utrecht, deel II. Rijksuniversiteit te Utrecht, Faculteit der Diergeneeskunde, Utrecht; 1981. p. 303-316;

Mouwen, J.M.V.M. and Zwart, P.. The History of the Institute of Veterinary Pathology. In: I. van der Gaag and J.M.V.M. Mouwen. History and Bibliography of the Institute of Veterinary Pathology. Elinkwijk, Utrecht, 1984. p. 9-12;

L.Z. Saunders. Herman Markus (1876-1919). In: A Biographical History of Veterinary Pathology. Allen Press, Lawrence, Kansas, 1996. p. 296-299.

(J.M.V.M. Mouwen)